

Ortaokul Öğrencilerinin Vatanseverlik Değerine İlişkin Metaforik Algıları

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Latif ÇAM¹, Sevdâ Gülşah YILDIRIM²

¹ Yüksek Lisans Öğr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, latifcamm@gmail.com. ORCID: 0000-0002-7901-6851.

² Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, sevdagulsah@gmail.com. ORCID: 0000-0002-4278-6027.

Gönderilme Tarihi: 06.08.2024 Kabul Tarihi: 27.11.2024 DOI: 10.37669/milliegitim.1528480

Atıf: “Çam, L., ve Yıldırım, S. G. (2025). Ortaokul öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin metaforik algıları. *Millî Eğitim*, 54(245), 509-546. DOI: 10.37669/milliegitim.1528480”

Öz

Mevcut araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin algılarını metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmaktır. Çalışma, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan olgubilim deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Kilis ili merkezinde bir devlet okulunda 5, 6, 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören toplamda 272 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen metaforlar yoluyla veri toplama formu ile toplanmıştır. Araştırmada katılımcılardan elde edilen verilerin analizinde tümevarımcı analiz yönteminden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik, Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanseverlik, Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanseverlik ve Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanseverlik olmak üzere 4 tema ve bu temalarda yer alan benzersiz 46 olmak üzere toplamda 357 metafor tespit edilmiştir. En çok tekrar eden metaforlar Sevgi, Saygı, Yardımsızlık, Atatürk, Asker, Bayrak, Dostluk, Anne, Vatani Korumak, Arkadaş, Ordu, Baba, Vatani Sevmek, Aile ve Ağaç metaforlarıdır. Çalışmada elde edilen metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde ise öğrencilerin vatanseverlik değerine ilişkin algılarının tamamının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: vatanseverlik, metaforik algı, ortaokul öğrencileri

Middle School Students' Metaphorical Perceptions Of Patriotic Value

Abstract

The purpose of the current research is to reveal middle school students' perceptions of patriotism through metaphors. The study was conducted using a phenomenological design, which is among qualitative research methods. The research group consists of a total of 272 students studying in the 5th, 6th, 7th, and 8th grades at a public school in the central district of Kilis during the 2023-2024 academic year. The typical case sampling method, one of the purposive sampling techniques, was used to select the participating students. Research data were collected through a data collection form developed by the researchers using metaphors. The analysis of the data obtained from the participants employed an inductive analysis method. As a result of the research, a total of 357 metaphors were identified, categorized into four themes: Patriotism as an Interpersonal Relationship, Patriotism as Social Life and Environment, Patriotism as National Identity and Social Bonds, and Patriotism as Personal and Social Emotion. The most frequently recurring metaphors include Love, Respect, Helping, Atatürk, Soldier, Flag, Friendship, Mother, Protecting the Homeland, Friend, Army, Father, Loving the Homeland, Family, and Tree. An examination of the metaphors and their justifications indicates that students' perceptions of the value of patriotism are entirely positive.

Keywords: *patriotism, metaphorical perception, secondary school students*

Giriş

Geçmişten günümüze uluslar, varlıklarını ve işleyişlerini sürdürebilmek için ülkelerine ve vatanlarına bağlı, iyi yetişmiş yurttaşlara ihtiyaç duymuşlardır. Sınırların korunması, yeni toprakların elde edilmesi veya toprakların düşman işgalinden kurtarılması gibi pek çok tarihsel olayda olduğu gibi, uluslar, rekabet gücünü arttırmasında veya birlik ve beraberlik içerisinde varlığını sürdürmek için de millî ve manevi değerlere sahip bireyler yetiştirmişlerdir. Yurttaşların ülkelerine olan bağlılık ve sevgisi, o ülkenin varlığını devam ettirmesi açısından son derece önemlidir. İyi yetişmiş, vatansever yurttaşlar, uluslarının siyasi, sosyal ve ekonomik yaşamına aktif bir şekilde katılım sağlayarak ülkelerinin ilerlemesine önemli katkılarda bulunurlar. Millî değerlere sahip bireylerin yetiştirilmesi, formal veya informal şekilde eğitimin bir misyonu olagelmıştır. Söz konusu millî değerler içerisinde vatanseverlik değeri pek çok açıdan yeni nesillere kazandırılması elzem bir görünümde ve önemdedir.

Sosyal bilimlerde değer kavramı, ilk olarak Polonyalı filozof ve sosyolog Florian Witold Znaniecki tarafından kazandırılmıştır. Kökeni Latince olan “Valare” kelimesinden türetilen bu kavram, “güçlü olmak” veya “kıymeti olmak” anlamlarına gelmektedir (Bilgin, 1995; akt. Ulusoy ve Dilmaç, 2012). Değerler, kişinin deneyimleriyle, içinde bulunduğu toplumun kültürel unsurlarıyla ve sosyal

çevresiyle etkileşim hâlinde şekillenen, kişiden kişiye değişen önem derecelerine sahip ve davranışa dönüştüğünde kişiye atfedilebilen kavramlardır ve informal veya formal şekilde kazanılırlar (Yıldırım ve Demirel, 2021). Başka bir deyişle, değerler, bireyin davranışlarını yönlendiren inançlar, prensipler ve eylemlerin arzu edilebilir veya iyi olduğuna karar verilen standartlardır (Halstead ve Taylor, 2000). Diğer bir görüşe göre ise değerler, toplumsal bütünlüğün ayrılmaz bir parçasıdır (Turan ve Aktan, 2008); hayatımıza anlam katan ve kimliğimizi şekillendiren unsurlardır (Beldağ vd., 2016). 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ise değerler, öğretim programlarının bakış açılarını oluşturan temel prensiplerin bir bütünü olarak ifade edilmiştir. Kültürümüz ve tarihimizden kaynaklanan değerlerin kökeni, onlardan beslenerek günümüze ve geleceğimize ulaşmaktadır. Temel insani karakterimizi oluşturan bu değerler, günlük yaşamın normal seyrinde ve karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmede bize ilham veren gücün kaynağıdır (MEB, 2018). Değerlerin kazandırılma süreci ise formal yapı içerisinde değerler eğitimi kavramıyla adlandırılmaktadır.

Değerler eğitimi düşüncesinin kökenleri, eğitimle paralel olarak tarihsel olarak çok eskilere dayanmaktadır. Zira tarih boyunca eğitimin temelde iki amacı olmuştur. Birincisi, bireyin akademik olarak daha yetkin olmasını sağlamaktır. İkincisi ise manevi açıdan bireyin iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olmasını sağlamaktır. Bu bağlamda değerler eğitimi izlerine Antik Yunan'da Sokrates ve Aristo gibi filozofların çalışmalarında ve dinsel yönlü olarak Hristiyanlık, İslamiyet ve Budizm gibi dinlerde rastlanmaktadır (Altan, 2011). Değerler eğitimi, öğrencilerde olumlu, ahlaki ve topluma uygun eğilimlerin ve yetkinliklerin geliştirilmesini teşvik etmek için pedagojiler ve güçlendirici yapılar oluşturma çabası olduğu gibi aynı zamanda akademik başarı ve odaklanmayı da kapsar (Berkowitz, 2011). Yıldırım'a (2019) göre, değerler eğitimi, farklı isimlerle anılan ancak toplumsal kültürün devamlılığı için değerlerin aktarıldığı ve iyi karakter niteliklerinin kazandırıldığı bir süreçtir. Bu eğitimin amacı, evrensel olarak kabul görmüş değerlere vurgu yaparak iyi karakter özelliklerine sahip, ahlaki değerleri benimsemiş, sorumluluk sahibi yurttaşlar yetiştirmektir (Altan, 2011). Topal'a (2019) göre ise, bir ulusun "muasır medeniyetler" seviyesine çıkabilmesi için ahlaki değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmesi gerekmektedir. Ona göre, bir devletin geleceği, ulusal değerlere sahip bireylere bağlıdır. Ulusal değerlerin başında ise vatanseverlik değerinin geldiği söylenebilir. Esasen bazı çalışmalarda da ifade edildiği üzere vatanseverlik, önemli bir konu olmasına rağmen ne

psikologlar ne de siyaset bilimciler tarafından hak ettiği ilgiyi görmüştür (Bar-Tal ve Staub, 1997). Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde vatanserverlik üzerine yapılan kavramsal ve kuramsal araştırmaların sınırlı bir çerçevede gerçekleştiği ve yapılan kısıtlı çalışmaların vatanserverliği tanımlama çabasından öteye gitmediği görülmektedir (Yazıcı, 2009).

Vatanserverliği doğru anlamlandırabilmek için kelime kökenine inmek ve vatan veya vatandaş kavramlarını irdelemek gerekir. Tarihsel olarak ilk defa 1789 Fransız devrimi ile politik bir mana kazanan “vatandaş” kelimesi, son iki yüzyılda sözlüklere girmiştir. Fransız Millî Meclisi tarafından kabul edilerek 26 Ağustos 1789’da yayımlanan “İnsan ve Vatandaş Hakları Beyannamesi”, vatandaşlık kavramını geniş kitlelere tanıtmıştır (Yılmaz, 2004; akt. Bakioğlu ve Kurt, 2009). Ancak bu kavramın kökeninin Fransız Devrimi’nden önceye dayandığı düşünülmektedir (Sarı, 2003; akt. Tarhan, 2019). Özellikle Antik Yunan Dönemi’nde, kadınlara ve yabancılara politik haklar verilmemiş ve kölelik yaygın olsa da vatandaşlık kavramının Antik Yunan’da da önemli bir role sahip olduğu görülmektedir (Gündüz ve Gündüz, 2002; akt. Tarhan, 2019). Küresel ölçekte 19. yüzyılın sonlarına gelindiğinde güçlenen merkezî devlet iktidarı ve yükselen milliyetçilik akımı karşısında vatanserverlik söylemi eleştirel niteliğini kaybetmiş ve ulus devletin propagandasında kullanılmıştır. Bu durum, vatanserverliğin milliyetçilikten ayrışması ve retoriğinden koparılamaz hâle gelmesine neden olmuştur (Primoratz, 2002). Türk tarihinde ise vatanserverliğin Orta Asya’dan günümüze önemini koruduğu görülmektedir. Özellikle Osmanlı Devleti Dönemi’nde 19. yüzyılın ikinci yarısında hızlanan çağdaşlaşma çabalarıyla birlikte vatanserverlik kavramı önem kazanmış ve çeşitli fikir akımlarını etkilemiştir. Ülkenin geleceğiyle ilgili endişelenen aydınlar, Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük gibi akımlar içinde vatanserver duygular geliştirmişlerdir. Çağdaş Türkiye’nin kuruluşundan bu yana, vatanserverlik düşüncesi devletin ideolojisinin yaşama geçtiği kurumlar aracılığıyla açık veya kapalı bir şekilde aktarılmıştır. Bu kurumlar arasında sendikalar, dernekler, siyasi partiler, okullar, aileler ve medya önemli bir rol oynamıştır (Ercan, 2015). Nitekim Cumhuriyet Dönemi’nde vatanserverlik, millî eğitimin genel hedefleri arasında özel bir yer edinmiş ve Sosyal Bilgiler, Tarih ve Vatandaşlık gibi dersler aracılığıyla doğrudan veya dolaylı olarak öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır (Yazıcı ve Yazıcı, 2010). Özellikle Sosyal Bilgiler dersi, 1968’den bugüne vatanserverlik eğitiminde önemli bir rol oynamıştır (Kara vd., 2012). Bu durum, Sosyal Bilgiler

dersinin multidisipliner yapısından kaynaklanmış olabilir. Öte yandan, sosyal bilgiler öğretiminde “vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler” yaklaşımının da bulunması Sosyal Bilgiler dersine atfedilen bu rolde önemli bir etken olabilir (Tarhan, 2019). Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler dersinin vatanseverlik değerini bireylere kazandırmayı amaçlayan diğer dersler arasında özel bir konumu olduğu söylenebilir (Yazıcı, 2009).

Westheimer’a (2006) göre, vatanseverliği tanımlamak için birden fazla kelimeye ihtiyaç vardır çünkü tek bir kelime vatanseverliğin tam kapsamını ifade edemez. Vatanseverlik, kar gibi, görüldüğünden daha karmaşık bir düşünce yapısını gerektirir. Bu nedenle, günümüz sosyologları, eğitimcileri ve politikacıları, vatanseverlik adı altında tanımlanabilen birçok inanç, davranış ve tutumu açıklamak için kullandıkları kelime dağarcığını genişletmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Merry (2009) de bu görüşü paylaşarak, vatanseverlik kavramının birçok kişi için farklı anlamlar taşıdığını belirtmiştir. Kimileri için vatanseverlik, milliyetçilikten (ulus devlet ve lideriyle bireysel bir bağ kurma) ayrı düşünülemez ve milletin onurunu korumak için söz veya eylem gerektirir. Örneğin, bir vatansever, ülkesi için savaşan ve ölenlerin anısını yüceltebilir. Diğer yandan, bir vatansever, geçmişteki kahramanların anısını onurlandırabilir veya gelecekteki özgürlük ihtimalini sağlamak için aktif olarak savaşabilir. Aslında vatanseverlik, basit bir terim gibi görünse de zamansız bir kavramdır ancak temelde öyle olmadığı anlaşılır. Vatanseverlik, uzun bir tarihsel geçmişe sahiptir ve anlamı zaman içinde değişmiştir. Bu nedenle vatanseverliğe farklı anlamlar yüklenmesi şaşırtıcı değildir (Chua ve Sim, 2017). Türk Dil Kurumuna göre, vatanseverlik “doğduğu yeri, evini, köyünü, müstakil devlet sınırları içinde memleketini sevmektir” (TDK, 2024). Merry (2009), vatanseverliği, bireyin anavatanını (veya evlat edindiği anavatanını) karşı duyduğu, keskin bir psikolojik sadakat ve gururu doyuran kişisel bir yakınlık olarak tanımlamıştır. Başka bir ifadeyle vatanseverlik, yaşadığı toprakları savunmak, sevmek ve yüceltmek anlamına gelir (Ercan, 2015). Avcı vd. (2017) göre vatanseverlik, içinde yaşanılan toprak parçasına ve ulusa yönelik yükümlülüklerinin farkında olma ve bu yükümlülükleri yerine getirme bilinci olarak ifade edilebilir. Diğer bir görüşe göre vatanseverlik, ulusun birliğine ve vatanın bölünmez bütünlüğüne bilinçli bir biçimde inanma durumudur (Karagözoğlu, 2018). Öte yandan vatanseverlik, dünya üzerindeki her birey için farklı bir biçimde ve farklı boyutlarda algılansa da her milletin doğduğu, büyüdüğü ve yaşamını sürdürdüğü kendi öz ülkesine

yönelik sevgi ve sadakat duygusu şeklinde tanımlanabilir (Faiz vd., 2021). Diğer bir tanıma göre vatanserverlik, bireyin çeşitli maddi ve diğer malları elde etmede yararlandığı jeopolitik olgu olarak ülkesine bağlılık hissi ve aynı zamanda bu ülkeye hemşehrileriyle ortak bir projeye yönelik bağlılıktır (Ben-Porath, 2007). Bu şekilde demokratik bir kamusal alanın oluşturulması ve korunmasına katkıda bulunan doğru işleyen ortak bir proje olarak kavramsallaştırıldığında istikrarı, müzakereyi ve karşılıklı saygıyı destekler. Böylece, demokratik bir kamusal alanı destekleyen sivil erdemler paketinin bir parçası hâline gelir (Ben-Porath, 2007). Finn ve Ravitch'e (2006) göre ise vatanserverlik, ülkesine ve toprağına bağlılık, ülkesini benimsediğı yere duygusal bir yakınlık ve ülkesiyle gurur duyma olarak tanımlanmaktadır (akt. Yıldız, 2018).

Tanımların çeşitliliğinden de anlaşılacağı üzere her bir bireyin zihninde vatanserverlik değeri farklı şekillerde algılanır ve şekillenir. Bireylerin vatanserverlik değeriyle ilişkin zihinsel algılarını ifade etme ve ortaya koyma konusunda çeşitli yollar bulunmaktadır; bunlardan biri de metaforlardır (Saribaş ve Akça, 2020). Lakoff ve Johnson'a (2010) göre metafor, herhangi bir olguyu başka bir olguya göre anlamlandırmak ve deneyimlemektir. Dolayısıyla, metafor, X olgusunun Y olgusu gibi olduğunu açık veya örtük bir şekilde ifade ederek ortaya çıkar. Metaforun güçlü kılınması da buradan gelir yani iki farklı olgu arasında bir ilişki kurarak belirli bir zihinsel şemanın diğerine aktarılmasına olanak tanınmasıdır. Bu açıdan bakıldığında, metaforlar, bir kişinin belirli bir kavramı alışılmadık bir şekilde anlamasına ve bir olguyu farklı bir bağlamda görmesine yardımcı olan araçlar olarak ifade edilebilir (Saban, 2008a).

Metafor kelimesi Yunanca "değıştirmek" veya "aktarmak" anlamına gelen "metapherein" ve "taşımak" veya "getirmek" anlamına gelen "pherein" kelimelerinden türetilmiştir (Levine, 2005). Türkçede ise "benzetme" veya "eğretileme" olarak kullanılır; eski Türkçede "mecaz", Arapçada ise "istiare" kelimeleriyle ifade edilmektedir (Aydın, 2006). Bilişsel dilbilimsel perspektife göre, metafor, bir kavramsal alanın başka bir kavramsal alan tarafından anlaşılması olarak ifade edilir (Kovecses, 2010). Başka bir deyişle metafor, bir konuyu diğer bir konunun bakış açısından algılamaya ve anlamaya yönelik olarak karmaşık bir fenomen ile zihinde önceden var olan bilgiler arasında bağ kurma sürecidir. Daha basit bir ifadeyle, metafor, "bilinmeyen bir şeyi" "bilinen başka bir şeyle" anlatmaktır (Uyan-Dur, 2016). Aristoteles'e (2004) göre, "bir şeyi başka bir şeye ait olan bir adla çağırmaktır" (akt. Kalyoncu, 2012). Diğer

bir görüşe göre metaforlar, insanların düşüncelerini düzenledikleri ve öğretimleri ve öğrencilerle çalışmaları da dâhil olmak üzere eylemlerini planladıkları yapılarıdır (Shaw vd., 2008). Başka bir görüşe göre metafor, insanların kendilerini toplum içinde açıklarken ve soyut kavramları görselleştirirken sık sık kullandıkları, bunu yaparken de çoğu zaman farkına varmadıkları açıklamalar olarak ifade edilebilir (Çelikkaya ve Seyhan, 2017). Öte yandan metafor; bir kavramı, kelimeyi, terimi veya olguyu daha etkili bir şekilde anlatmak için, ilgili bir sözcükle benzetme yaparak kullanma sanatıdır (Aydın, 2006). Diğer bir görüşe göre ise metaforlar, bireylerin soyut kavramları anlamlandırmak ve tanımlamak için yararlanabilecekleri güçlü zihinsel araçlardır (Shinebourne ve Smith, 2010; akt. Sağdıç ve İlhan, 2018). Metaforlar, bireylerin düşüncelerini esnetmelerine ve geleneksel zihniyetlerini yenilemelerine olanak tanır (Levine, 2005). Felsefe perspektifinde kullanım amacı ise ifadeye bir üslup güzelliği kazandırmak ve anlaşılması zor olan konuları biraz daha anlaşılır hâle getirmek veya anlaşılmasına yardımcı olmaktır (Aydın, 2006). Bu yönüyle metaforların dile zenginlik ve çeşitlilik kazandırdığı da söylenebilir (Wulf ve Dudis, 2005; akt. Kalyoncu, 2012). Öte yandan metaforlar; herhangi bir kavramı başka bir kavramla tanımlamamıza, farklı bir kavrama benzetme yönüyle betimlememize, farklı bir boyutta görmemize ve farklı bir kalıpla yorumlamamıza olanak verir (Tompkins ve Lawley, 2002; akt. Kalyoncu, 2012). Bu olanaklar göz önüne alındığında metaforların eğitimin her alanında kullanılabilecek niteliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır (Kalyoncu, 2012). Bu yönüyle metaforların, bireylerin öğrenmelerini geliştirmek için kullanılan araçlar olduğu da söylenebilir. Nitekim yeni bir şeyler keşfetmek istiyorsak, öncelikle bunu hayal etmeliyiz (Çelikkaya ve Seyhan, 2017). Botha (2009), metaforların eğitim öğretim faaliyetlerinin olay ve süreçleri şekillendirdiğini, ayrıca bu olay ve faaliyetlerin temel dünya görüşü varsayımlarına aracılık ettiğini savunmaktadır. Arslan ve Bayrakçı'ya (2006) göre ise metaforlar, sınıf içerisinde öğrencilerin özellikle zor kavram ve terimleri daha net bir şekilde anlamalarında, soyut kavramların zihinde somutlaştırılması ve görselleştirilmesinde son derece yararlı araçlardır. Ayrıca, öğrenilen bilgilerin akılda daha uzun süre kalmasını ve daha kolay hatırlanmasını sağlamanın yanı sıra öğrenme motivasyonunu artırıcı etkiye sahiptirler. Öte yandan metaforlar, subjektif realiteyi doğrudan yansıttığı için yapılandırmacı yaklaşım açısından da son derece kullanışlı araçlardır (Kararımak ve Güloğlu, 2012). Metaforlar, eğitimciler arasında yansıtma ve farkındalık yaratma aracı olarak da önemli

bir işlevi yerine getirirler (De Guerrero ve Villamil, 2002). Bireyler, kavramsal sistemlerinin büyük çoğunluğunu metaforik olarak yapılandırmaktadırlar. Öyle ki önceden bilişsel anlam kazandırdıkları kavramlar, yeni kavramları öğrenmelerine yardımcı olur. Bununla birlikte metaforlar, bireylerin doğrudan ifade etmek istemedikleri duygularını dolaylı anlatımla ifade etmelerine ve yaşantılarının daha önceden keşfedilmemiş yönlerini görmelerini kolaylaştırır (Shinebourne ve Smith, 2010; akt. Sağdıç ve İlhan, 2018). Başka bir ifadeyle metaforlar araştırmacılar için bireyi keşfetme ve ondaki gizil düşüncelere ulaşma olanağı sağlamaktadır. Bu yönüyle metaforların bireylerin bilinçaltındaki örtük düşüncelerin gün yüzüne çıkarılmasını kolaylaştırdığı söylenebilir (Long ve Lepper, 2008; akt. Sağdıç ve İlhan, 2018). Literatürde mecazlar yoluyla veri toplama olarak da bilinen metafor yöntemi, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, işletme, felsefe, uluslararası ilişkiler gibi sosyal bilim disiplinlerinin yanı sıra mühendislik ve fen bilimlerinde de etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Mecazları merkeze alan veri toplama çalışmaları süreç olarak açık uçlu sorulara dayalı bireysel veya odak grup görüşmelerinden pek farklı değildir. Toplanan verinin doğası gereği tipik bir bireysel görüşme, odak grup görüşmesi, gözlem ve doküman incelemesinin bazı türlerine göre daha kolay ve pratik bir veri toplama yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Tüm bu etmenler, değerler eğitiminde metaforlardan da yararlanılması gerektiğini ve bu konuda yapılan araştırmaların artarak devam etmesi hususunu destekleyebilir.

Son yıllarda eğitim öğretim alanında giderek önem kazanan bir araştırma aracı olarak kullanılan metafor (Şavuk, 2022) ile ilgili ulusal ve uluslararası literatürde pek çok araştırma (Akyapı, 2019; Alger, 2009; Arslan ve Bayrakçı 2006; Atalay ve Durdukoca, 2018; Aydın, 2010; Aydın ve Ünaldı, 2010; Botha, 2009; Cerit, 2008; De Guerrero ve Villamil, 2002; Doğan, 2019; Forceville, 2002; Inbar, 1996; Shaw vd., 2008; Saban, 2004, 2008; Sagdic, 2013; Özden ve Meydan, 2021) mevcuttur. Söz konusu bu çalışmalarda “millî değer, barış, öğretim, öğrenme, öğrenci, öğretmen, okul, çevre, coğrafya, teftiş, sosyoloji, dünya, turizm, yönetici, bilgi, kültür” gibi kavram veya olgulara yönelik metafor çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Fakat literatürde mevcut araştırmanın inceleme konusu olan “vatanserverlik” değerine veya onunla ilişkili kavramlara (vatan, vatandaşlık) yönelik sınırlı sayıda araştırmaya (Akyol, 2016; Bilginer, 2019; Boğazlıyan ve Yılmaz, 2018; Çelikkaya ve Seyhan, 2017; Duran, 2018; Karabulut, 2018; Kılcan, 2013; Sağdıç ve İlhan, 2018; Sarıbaş ve Akça, 2020; Türküresin, 2018; Yaşaroğlu ve Biçer, 2020) rastlanılmıştır. Söz konusu bu

çalışmaların büyük bir bölümünde ise çalışma grubunun ortaokul dışı (ilköğretim, lise ve yükseköğretim) bireylerden oluştuğu veya tek bir sınıfla (örneğin sadece 7. sınıf) sınırlandırıldığı görülmektedir. Bu yönüyle mevcut araştırmanın alan yazınına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin algılarını metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın problem durumunu ise “Ortaokul öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin algıları nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ve veri analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) deseninde gerçekleştirilmiştir. Olgubilim deseni, araştırmacının katılımcıların bir olguyla ilgili yaşadıkları deneyimlerini kendilerinin tanımladıkları şekliyle anlattığı psikolojiden ve felsefeden gelen bir araştırma desendir (Creswell ve Creswell, 2021). Bu desen farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zemini oluşturmaktadır. Olgubilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak kesin ve genellenebilir sonuçlar vermeyebilir. Ancak bir olguyu daha iyi tanınamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Mevcut araştırma, ortaokul öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin metaforik algılarını incelemek amacıyla yapıldığı için, olgu bilim deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim öğretim yılının 2. döneminde Kilis ili merkezinde bir devlet okulunda öğrenim gören 81 (erkek:

41, kız: 40) 5. sınıf öğrencisi, 70 (erkek: 26, kız: 44) 6. sınıf öğrencisi, 72 tane (erkek: 28, kız:44) 7. sınıf öğrencisi ve 49 (erkek: 28, kız: 21) 8. sınıf öğrencisi olmak üzere toplamda 272 (erkek: 123, kız: 149) öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme tercih edilmiştir. Patton'a (1987) göre, tipik durum örneklemesinin amacı, belirli bir alan veya durum hakkında fikir sahibi olmak ya da bu konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmayanları bilgilendirmek için tipik durumlar veya kişilerle çalışmaktır (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu bağlamda, mevcut çalışmanın yapıldığı okul, Suriye uyruklu öğrencilerin çoğunluğu (yaklaşık %60'ı) oluşturduğu tipik bir örneklem teşkil etmektedir. Ülkemiz, özellikle 2012 yılından itibaren Suriye uyruklu bireylerin yoğun göç ettiği bir yerdir. İç savaş dolayısıyla ülkelerini terk etmek durumunda kalan bu insanlar, ülkemizde geçici göçmen statüsü ile yaşamlarına devam etmektedirler. Bununla birlikte bazı okullarda Suriye uyruklu öğrenciler, tabiiyeti Türk olan öğrencilerden daha fazlasını teşkil etmektedirler. Bu da söz konusu okulların tipik bir örneklem grubu görünümüne sahip olmasına yol açmaktadır. Mevcut çalışmanın yürütüldüğü okul da bu görünümde bir örnekleme barındırmaktadır.

Metafor çalışmalarında bir diğer dikkate alınması gereken hususun ise çalışma yapılan grup kadar etkileşimde bulunulan bağlamın da betimlenmesi olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple çalışma yapılan okul da mevcut araştırmada tasvir edilmiştir.

Çalışma Yapılan Okul

Okul, il merkezinde yer almakta olup zemin kat ve iki üst kat olmak üzere toplam üç katlı bir binada hizmet vermektedir. Okulda toplam 15 derslik, 1 kütüphane, 1 konferans salonu ve 1 Bilgi Teknolojileri (BT) sınıfı bulunmaktadır. Isıtma merkezi kalorifer sistemi (katı yakıt) ile sağlanmaktadır. İkili eğitim sisteminin uygulandığı okulda sınıf mevcutları oldukça yükündür ve öğrenci sayıları 35 ve üzerinde seyretmektedir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu Suriye uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Taşınmalı eğitim kapsamında kırsal bölgelerden gelen öğrenciler de okulda öğrenim görmektedir. Öğrencilerin aileleri ve okul çevresi ekonomik olarak alt ve orta gelir düzeyine sahiptir. Velilerin tarım, hayvancılık ve sanayide işçilik gibi ekonomik faaliyetlerde çalıştıkları görülmektedir. Ailelerin genellikle

kalabalık olması nedeniyle, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendilerine ait bir çalışma odasının olmadığı bilinmektedir. Okulda görev yapan öğretmenlerin çoğunluğunu ise meslekte yeni ve genç öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin kıdem yılları çoğunlukla 1-10 yıl arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından literatürde yer alan metafor çalışmaları (Akyol, 2016; Bilginer, 2019; Boğazlıyan ve Yılmaz, 2018; Çelikkaya ve Seyhan, 2017; Kılcan, 2013; Sağdıç ve İlhan, 2018; Sarıbaş ve Akça, 2020; Türküresin, 2018; Yaşaroğlu ve Biçer, 2020) incelenerek ve Sosyal Bilimler alan uzmanı görüşü alınarak hazırlanan “Metaforlar Yoluyla Veri Toplama Formu” ile toplanmıştır. Söz konusu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcılardan sınıf düzeyi ve cinsiyetleri istenmiştir. İkinci bölümde ise “Vatanseverlik..... gibidir. Çünkü; ” ifadesi yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından 2023-2024 eğitim öğretim yılının, 2. yarıyılında Kilis ili merkezinde yer alan bir devlet okulunda yüz yüze toplanmıştır. Çalışmaya 5. sınıflardan 4 şube, 6. sınıflardan 4 şube, 7. sınıflardan 4 şube ve 8. sınıflardan 3 şube olmak üzere toplam 15 şube ve bu şubelerde öğrenim gören toplamda 272 tane öğrenci katılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Mcmillan (2000), nitel araştırmaların değerlendirilmesinde kullanılan en önemli ölçütlerin araştırmada elde edilen verilerin, verilerin analizinin ve sonuçların inanılır ve güvenilir olması olduğunu belirtmektedir. Bu da araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik değerine bağlıdır (akt. Büyüköztürk vd., 2023). Nitel geçerlik araştırmacının belirli süreçleri uygulayarak bulguların doğruluğunun test edilmesi işlemi yapma yöntemiyle nitel güvenilirlik araştırmacının yaklaşımının farklı araştırmacılar ve farklı projeler arasında tutarlı olmasıdır (Gibbs, 2007; akt. Creswell ve Creswell, 2021).

Mevcut araştırmada, veriler araştırmacılar tarafından geçerliği oluşturmak amacıyla yüz yüze toplanmıştır. Elde edilen verilerin güvenilirliğini artırmak amacıyla ise, veriler araştırmacılar tarafından ayrı zamanlarda kod ve temalar keşfedilerek çözümlenmiştir. Sonrasında, elde edilen kod ve temalar

karşılaştırılmıştır. Kodlar ve temalar üzerinde farklı görüş ortaya çıktığı durumlarda ise çalışmanın araştırmacıları, bilimsel tartışma yürüterek ortak bir karara varmışlardır. Bu ortak karar sonrasında nihai kod ve temalara ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada, elde edilen kod ve temaların anlamını güçlendirmek, güvenilirliği ve geçerliği arttırmak amacıyla doğrudan alıntılara başvurulmuştur. Bu nedenle her bir katılımcıya kod isim verilmiştir. Kodlamada yalnızca katılımcı sırası ve öğrenim gördüğü sınıf kademesi dikkate alınmıştır. Örneğin, K1S5 kodlamasında K1, birinci katılımcı olduğunu; S5 ise 5. sınıf öğrencisi olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Nitel veri analizi verileri kodlamayı, metni küçük birimlere (ifadeler, cümleler veya paragraflar) ayırmayı, her bir birime etiketler atamayı ve kodları temalar altında gruplandırmayı içermektedir (Creswell ve Plano Clark, 2020). Bu doğrultuda, mevcut araştırmada katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel araştırmaların doğasına uygun olarak tümevarımcı analiz yönteminden yararlanılmıştır. Tümevarımcı analiz, insan davranışlarını ve doğasını belirleme üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkan tanıyan bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2023). Tümevarımcı analizde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için ise temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamak ve sonuçlara ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çerçevede, katılımcıların vermiş olduğu cevaplar tümevarımcı analiz yöntemiyle öncelikle kodlanmıştır. Kodlar kategori hâline sınıflandırılmış sonrasında temalar keşfedilerek elde edilen tüm veriler çözümlenmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın problem durumu çerçevesinde elde edilen bulgular sunulmaktadır. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin vatanserverlik değerine ilişkin metaforik algıları tümevarımcı analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve Tablo 1’de sunulduğu gibi “Değerler Arası İlişki Olarak Vatanserverlik”, “Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanserverlik”, “Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanserverlik” ve “Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik” olmak üzere toplam 4 tema altında toplanmıştır. Temaların oluşturulmasında kodların kavramsal özellikleri dikkate alınarak oluşturulmuş

kategorilerin genel anlamda özet ifadesine odaklanılmıştır. Temaların açıklamaları, ilgili başlıklar hâlinde sunulmuştur.

Her bir temanın kendi içerisinde alt kategorileri bulunmaktadır. Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar neticesinde, toplamda 385 olmak üzere 75 benzersiz metafor tespit edilmiştir. Ancak tümevarımcı analizde en az 2 ve üstü sıklıkta tekrar eden metaforlar dikkate alınmıştır. Bu yönüyle çalışmada toplamda 357 olmak üzere 46 benzersiz metafor yer almaktadır. Elde edilen tema, kategori ve metaforlara ilişkin bilgi ve frekans değerleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Ortaokul Öğrencilerinin Vatanseverlik Değerine İlişkin Metaforik Algıları

Tema	Kategori	Metafor	Frekans
Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik	Bireysel Değerler	Sevgi (f=38) , Saygı (f=24), Dostluk (f=15)	77
	Toplumsal Değerler	Yardımseverlik (f=24), Çevreye Duyarlılık (f=3), Sorumluluk (f=3)	30
	Ahlaki Değerler	Fedakârlık (f=6), Dürüstlük (f=3), Merhametlilik (f=3)	12
	Toplam	9	119
Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanseverlik	Canlı Varlıklar ve İnsan İlişkileri	Anne (f=13), Arkadaş (f=13), Baba (f=11), Aile (f=8), Ağaç (f=8), Kardeş (f=7), Hayvanlar (f=6), Öğretmen (f=4), Millet (f=4), Bebek (f=3), Çiçek (f=2), Toplum (f=2)	81
	Cansız Varlıklar ve Çevre Unsurları	Evimiz (f=6), Toprak (f=6), Sütunlar (f=5), Güneş (f=4), Okul (f=3), Yurdumuz (f=3), Yaşadığımız Yer (f=2)	29
	Toplam	19	110

Milli Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanserverlik	Milli Kimlik ve Kahramanlık	Atatürk (f=21), Asker (f=16), Vatani Korumak (f=13), Ordu (f=12), Şehitler (f=7), Ölüm (f=4), Vatani için Savaşmak (f=3), Vatani Satmamak (f=2), Türkçülük (f=2)	80
	Milli Semboller ve Toplumsal Birlik	Bayrak (f=15), Birlik ve Beraberlik (f=4), Polis (f=3), 23 Nisan (f=2)	24
	Toplam	13	104
Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik	Kişisel Duygu Unsurları	Aşk (f=5), Kalp (f=3), İnsanı Sevmek (f=3)	11
	Toplumsal Duygu Unsurları	Vatani Sevmek (f=10), Milleti Sevmek (f=3)	13
	Toplam	5	24
Genel Toplam		46	357

Toplam 272 öğrencinin katıldığı bu araştırmada bazı öğrencilerin birden fazla metafor yazması sebebiyle toplam metafor sayısı çalışmada yer alan öğrenci sayısından fazla çıkmıştır. Örneğin, **K76S5** kodlu öğrenciye göre “*Vatanserverlik, millet ve toplum gibidir. Çünkü milletimiz ve toplumumuz için çok şey kaybettik o yüzden vatanserverlik millet ve toplum gibidir.*” Öğrencinin bu ifadesinde vatanserverliği ‘millet’ ve ‘toplum’ olmak üzere iki ayrı metafora benzettiği görülmektedir. Bir başka örnek, **K146S6** kodlu öğrenciye göre “*Vatanserverlik, sevgi ve saygı gibidir. Çünkü askerlerimiz biz rahat yaşayalım diye canlarını ortaya attılar; ellerinden geleni yaptılar ve canlarını feda ettiler. Onun için onlara sevgi ve saygı göstermeliyiz.*” Öğrencinin bu ifadesinde vatanserverliği

‘sevgi’, ‘saygı’ metaforlarına; gerekçe bölümünde ifade ettiği gibi ‘asker’ ve ‘fedakârlık’ metaforlarına olmak üzere toplamda ise 4 ayrı metafora benzettiği anlaşılmaktadır. Diğer bir örnek, **K152S7** kodlu öğrenciye göre “*Vatanseverlik, birlik beraberlik ve fedakârlık gibidir. Çünkü vatanseverlik vatani için tüm fedakârlıkları yapmayı anlatıyor. Bunun yanında birlik ve beraberliği anlatıyor.*” Öğrencinin bu ifadesinden vatanseverlik değerini ‘birlik ve beraberlik’ ile ‘fedakârlık’ metaforları olmak üzere iki metafora benzettiği görülmektedir.

Temalar incelendiğinde metaforların büyük bir bölümünün “Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik” ($f=119$) temasında yer aldığı ve bu temanın ilk sırada olduğu görülmektedir. Daha sonra sırayla “Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanseverlik” ($f=110$), “Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanseverlik” ($f=104$) ve “Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanseverlik” ($f=24$) temaları gelmektedir. Temalarda yer alan metaforlar benzersizlik açısından incelendiğinde ise metaforların büyük bir bölümünün “Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanseverlik” ($f=19$) temasında yer aldığı görülmektedir. Daha sonra ise sırasıyla “Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanseverlik” ($f=13$), “Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik” ($f=9$) ve “Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanseverlik” ($f=5$) temaları gelmektedir (bkz. Tablo 1).

Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik

Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik teması, öğrencilerin vatanseverlik değerini yine başka bir değere benzeterek açıkladığını ifade etmektedir. Tablo 1’de de görüldüğü gibi Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik teması kendi içerisinde sıklık (f) sırasına göre kişiye ait değerleri ifade eden “Bireysel Değerler” ($f=77$), topluma ait değerleri ifade eden “Toplumsal Değerler” ($f=30$) ve ahlaka uygun değerleri ifade eden “Ahlaki Değerler” ($f=12$) olmak üzere üç alt kategoriye ayrılmıştır.

Bireysel Değerler kategorisinde sırasıyla “Sevgi” ($f=38$), “Saygı” ($f=24$) ve “Dostluk” ($f=15$) metaforları yer almaktadır. Sevgi ($f=38$) metaforu çalışmada öğrenciler tarafından en sık vurgulanan metafor olmuştur. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden dikkat çekici olanları şu şekildedir:

K108S6: “*Vatanseverlik, Sevgi gibidir. Çünkü vatanseverlik olmasaydı hiçbir kişi savaşa gitmezdi ve ülkeler çok kötü olurdu. Vatanseverlik olmasaydı hiçbir kişi askerlik yapmazdı. Çünkü insan sevmediği işi hiçbir kez yapmayı beceremez.*”

K227S8: “Vatanserverlik, **Sevgi** gibidir. Çünkü ailemizi sevip koruyoruz. Eğer vatanımızı da sevip korursak çok güzel bir vatanımız olacaktır.”

K235S8: “Vatanserverlik, **Sevgi** ve **Saygı** gibidir. Çünkü vatanımıza verdiğimiz sevgi saygı insana verdiğimiz sevgi ve saygıdan üstündür. Vatanını kendi canını hiçe sayarak koruyorsan, kendi sevdiğin insanı da canını hiçe sayarak koruyorsun.”

K21S5: “Vatanserverlik, **Saygı** gibidir. Çünkü insanlara saygılı olmak bizim vatanımızı anlatıyor. O yüzden saygı yazdım.”

K166S7: “Vatanserverlik, **Dostluk** gibidir. Çünkü dost olan kişiler birbirlerini çok severler. Çok iyi arkadaş olurlar.”

Toplumsal Değerler kategorisinde sırasıyla “Yardımserverlik” (f=24), “Çevreye Duyarlılık” (f=3) ve “Sorumluluk” (f=3) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

K2S5: “Vatanserverlik, **Yardımserverlik** gibidir. Çünkü ben insanlara yardım etmeyi çok severim. Bir gün annem ile çarşıya gitmiştik. Bir tane kadın çok aşırı derecede fakirdi. Üstündekiler çok eskiydi. Ona 1000 TL yardım ettik.”

K226S8: “Vatanserverlik, **Yardımserverlik** gibidir. Çünkü bir insan bir insanı kurtarır, onu korur, ona yardım eder ve el ele verdiğinde üstesinden gelemeyeceği şey yoktur. Vatan sonsuzdur.”

K67S5: “Vatanserverlik, Çevreye duyarlılık gibidir. Çünkü vatanserverlik çevreye duyarlı olmayı, temiz ve düzenli olmayı ve anne ve babamızın bizi koruması gibi çevreyi korumayı ve temiz tutmayı.”

K189S7: “Vatanserverlik, **Sorumluluk** gibidir. Çünkü herkesin bir görevi var. Vatan için çünkü sorumluluklarımızı yerine getirmezsek çok karışıklıklar olur. O yüzden sorumluluk önemlidir.”

Ahlaki Değerler kategorisinde sırasıyla “Fedakârlık” (f=6), “Dürüstlük” (f=3) ve “Merhametlilik” (f=3) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

K195S7: “Vatanserverlik, **Fedakârlık** gibidir. Çünkü vatanserverlik vatan uğruna canını feda etmektir.

K231S8: “*Vatanseverlik, Merhametlilik gibidir. Çünkü sadece merhametli olanlar vatana değer verir. Çünkü bilinçli ve akıllı insanlar bilir ki vatan uğruna milyonlarca şehidimiz oldu. Sadece merhametli insanlar şehitlerimiz için üzülür, onlar için ağlar.*”

Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanseverlik

Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanseverlik teması, öğrencilerin vatanseverlik değerini sosyal yaşamlarından ve çevrelerinde gördükleri canlı veya cansız varlıklara benzeterek açıkladıklarını ifade etmektedir. Bu tema, kendi içerisinde sıklık (*f*) sırasına göre insanın canlı varlıklarla ve diğer insanlarla olan etkileşimini içeren “Canlı Varlıklar ve İnsan İlişkileri” (*f*=81) ve insanların cansız varlıklar ve çevre unsurlarıyla olan etkileşimlerini ifade eden “Cansız Varlıklar ve Çevre Unsurları” (*f*=29) kategorisi olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır.

Canlı Varlıklar ve İnsan İlişkileri kategorisinde sırasıyla “Anne” (*f*=13), “Arkadaş” (*f*=13), “Baba” (*f*=11), “Aile” (*f*=8), “Ağaç” (*f*=8), “Kardeş” (*f*=7), “Hayvanlar” (*f*=6), “Öğretmen” (*f*=4), “Millet” (*f*=4), “Bebek” (*f*=3), “Çiçek” (*f*=2) ve “Toplum” (*f*=2) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

K224S8: “*Vatanseverlik Anne gibidir.*” Çünkü annemiz olmasaydı biz olmazdık ve annemiz yani vatanımızı korumazsak bizim özgürlüğümüz elimizden gider.”

K242S8: “*Vatanseverlik Anne ve Baba gibidir.*” Çünkü annemiz ve babamız bizi sever biz de onları severiz. Babamızı annemizi sevdiğimiz için vatani severiz.”

K172S7: “*Vatanseverlik Baba gibidir. Çünkü babamız bizim için her şeyi yapıyor. Okumamız için ve daha iyi yerlere gelebilmemiz için.*”

K79S5: “*Vatanseverlik Arkadaşlık gibidir.*” Çünkü arkadaş bizi korur ve arkamızda durur. Üzülürsek mutlu eder ve adaletli olur.”

K267S8: “*Vatanseverlik Ağaç gibidir.*” Çünkü kökleri yaşlı, insanlar ise yapraklarıdır. Hani şu atasözü vardır: Ağaç yaprağıyla gürlür.”

K138S6: “*Vatanseverlik Kardeş gibidir.*” Çünkü vatanseverler birbirini korur, birbirini sever, birbirlerini savunur.”

K162S7: “*Vatanserverlik **Hayvanlar** gibidir.*” Çünkü örneğın aslan, kendine güveni tam. Saldırıya uğradığında kendini koruyabiliyor. Dimdik ayakta duruyor. Ailesine sürüsüne sahip çıkabiliyor.”

K174S7: “*Vatanserverlik Öğretmen gibidir.*” Çünkü öğretmenlerimiz bize saygı, sevgi, adalet ve hukukun ne olduğunu öğretir. Geleceğimizi elimize almamızı sağlar.”

K241S8: “*Vatanserverlik **Bebek** gibidir.*” Çünkü bir bebeğın annesine bağlandığı gibi bazı insanlar da vatanına bağlı.”

Cansız Varlıklar ve Çevre Unsurları kategorisinde sırasıyla “Evimiz” ($f=6$), “Toprak” ($f=6$), “Sütunlar” ($f=5$), “Güneş” ($f=4$), “Okul” ($f=3$), “Yurdumuz” ($f=3$) ve “Yaşadığımız Yer” ($f=2$) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden dikkat çekici olanları şu şekildedir:

K116S6: “*Vatanserverlik **Evimiz** gibidir.*” Çünkü vatanımız yurdumuz evimiz. Onu bizim korumamız gerekir. Kim evini sevmez ki.”

K118S6: “*Vatanserverlik **Toprak** gibidir.*” Çünkü topraklarımızın altında bir sürü şehitlerimiz vardır. Toprakların altında bizim sevdiğimiz kişiler de vardır.”

K77S5: “*Vatanserverlik **Sütunlar** gibidir.*” Çünkü sütunlar devletimizi ayakta tutar.”

K168S7: “*Vatanserverlik **Güneş** gibidir.*” Çünkü güneş dünya için kendisini yakar. Bizim rolümüz de güneşin rolü gibi olmalıdır. Vatanımız için kendimizi feda etmeliyiz.”

K42S5: “*Vatanserverlik **Okul** gibidir.*” Çünkü okulda ders çalışıyoruz. Beden eğitimine çıkıyoruz. Bazen öğretmenlere yardım ediyoruz.”

Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanserverlik

Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanserverlik teması, öğrencilerin vatanserverlik değerini daha çok Türk toplumuna özgü millî unsurlara benzeterek açıkladıklarını ifade etmektedir. Bu tema, kendi içerisinde sıklık (f) sırasına göre insanın bir ulusa ait olma duygusunu ve o ulusa önemli hizmetleri olan karakterleri ön plana çıkaran “Millî Kimlik ve Kahramanlık” ($f=80$) ve ulusal simgeler ile sosyal birlikteliğı vurgulayan “Millî Semboller ve Toplumsal Birlik” ($f=24$) kategorisi olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmıştır.

Millî Kimlik ve Kahramanlık kategorisinde sırasıyla “Atatürk” ($f=21$), “Asker” ($f=16$), “Vatanı korumak” ($f=13$), “Ordu” ($f=12$), “Şehitler” ($f=7$), “Ölüm” ($f=4$), “Vatanı için Savaşmak” ($f=3$), “Vatanı Satmamak” ($f=2$) ve “Türkçülük” ($f=2$) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

K43S5: “*Vatanseverlik Atatürk gibidir. Çünkü Atatürk bizim için çok çalıştı. Bizim için Türkiye’yi kurdu. Bizleri hiç yarı yolda bırakmadı. Atatürk bizim geleceğimiz için çok çabaladı.*”

K258S8: “*Vatanseverlik Atatürk gibidir. Çünkü Atatürk bize bu vatanı verirken, kazanırken çok çabaladı. Çok kan döktü. Bunun için insanlar Atatürk’ün bize bıraktığı bu vatanı korumalıdır.*”

K47S5: “*Vatanseverlik Askerler gibidir. Çünkü askerler her gün bizim için eğitim alıyorlar ve bundan dolayı bizi korumak için her şeyleri yapıyorlar. Onlar bizim için soğuk kış demeden savaşıyorlar.*”

K184S7: “*Vatanseverlik Ordu gibidir. Çünkü bizleri korur. Bizleri savunur. Bizlere yardım eder.*”

K131S6: “*Vatanseverlik Şehitler gibidir. Çünkü bu vatan topraklarının altında binlerce şehit kanı var. Bizim için savaşmışlar biz daha iyi bir ülkede daha güzel bir ülkede yaşayalım diye.*”

K254S8: “*Vatanseverlik Türkçülük gibidir. Çünkü Türkçülük ülkemizi sevmektir. Ülkemizi korumak onu kimseye vermemek. Irkçılık gibi değildir.*”

Millî Semboller ve Toplumsal Birlik kategorisinde sırasıyla “Bayrak” ($f=15$), “Birlik ve Beraberlik” ($f=4$), “Polis” ($f=3$) ve “23 Nisan” ($f=2$) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden dikkat çekici olanları şu şekildedir:

K22S5: “*Vatanseverlik, Bayrak gibidir. Çünkü vatan demek bayrak demektir. Bayrağımızda şehitlerimizin kanı vardır.*”

K160S7: “*Vatanseverlik, Bayrak gibidir. Çünkü bayrağa düşkün olmak farklı bir duygu katıyor. Bayrak genellikle vatanına düşkünler için önemlidir.*”

K123S6: “*Vatanseverlik, Birlik ve Beraberlik gibidir. Çünkü vatanseverlik denince aklıma ilk olarak birlik ve beraberlik geliyor.*”

K56S5: “*Vatanserverlik, Polis gibidir. Çünkü polisler olmazsa ülkemizde her türlü sorunlar ortaya çıkabilir. Her yerde 100’den fazla olaylar oluyor ve bu olayları imha edecek tek kişi polislerdir ve bu yüzden polisleri seçtim.*”

K132S6: “*Vatanserverlik, 23 Nisan gibidir. Çünkü, 23 Nisan vatanımız için yapılmıştır ve Atatürk 23 Nisan’ı bizim gibi çocuklara armağan etmiştir.*”

Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik

Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik teması, öğrencilerin vatanserverlik değerini bireysel veya toplumsal duygular yardımıyla açıkladıklarını ifade etmektedir. Tablo 1’de de görüldüğü gibi Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik teması kendi içerisinde sıklık (*f*) sırasına göre insanın bir topluma yönelik duygularını ifade eden “Toplumsal Duygu Unsurları” (*f*=13) ve insanın bireysel duygularını ifade eden “Kişisel Duygu Unsurları” (*f*=11) kategorisi olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır.

Toplumsal Duygu Unsurları kategorisinde sırasıyla “Vatanı Sevmek” (*f*=10) ve “Milleti Sevmek” (*f*=3) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

K105S6: “*Vatanserverlik, Vatanı Sevmek gibidir. Çünkü vatanserverlik vatanı canı pahasına sevmek her şeyi göze almaktır. Vatanserverliğin en iyi örneği: Ömer Halis Demir’dir bana göre. Şehit olacağını bile bile vatanı için şehit olmuştur. Bu Ömer Halis Demir’in vatanserverlik özelliğini gösterir.*”

K206S7: “*Vatanserverlik, Milleti Sevmek gibidir. Çünkü millet bizim için çok önemlidir. Çünkü biz bu millette yaşıyoruz.*”

Kişisel Duygu Unsurları kategorisinde sırasıyla “Aşk” (*f*=5), “Kalp” (*f*=3) ve “İnsanı Sevmek” (*f*=3) metaforları yer almaktadır. Bu kategoride elde edilen metaforlara ilişkin öğrenci ifadelerinden dikkat çekici olanları şu şekildedir:

K205S7: “*Vatanserverlik, Aşk gibidir. Çünkü vatanserverliğe aşık olan birçok insan var.*”

K142S6: “*Vatanserverlik, İnsanı sevmek gibidir. Çünkü insanı sevmek de neredeyse vatanserverliğe benzer. İnsanı sevmek, değer göstermek gibi şeylerdir. Vatanserverlik de vatanı sevmek, ilgi göstermek, değer vermek gibi şeylerdir.*”

K158S7: “*Vatanserverlik, Kalp gibidir. Çünkü biz vatanımızı bırakmıyoruz. Vatanımızdan vazgeçmiyoruz. Bizi ondan kimse koparamıyor.*”

“Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanserverlik” ($f=110$), “Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanserverlik” ($f=104$) ve “Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik” ($f=24$) olmak üzere 4 tema ve bu temalarda yer alan benzersiz 46 olmak üzere toplamda 357 metafor belirlenmiştir. Bu durum vatanserverlik değerinin kapsamının geniş olmasından kaynaklanabilir. Nitekim Westheimer (2006), yapmış olduğu çalışmada vatanserverliği tanımlamak için birden fazla kelimeye ihtiyaç olduğunu çünkü tek bir kelimenin vatanserverliğin tam kapsamını ifade edemeyeceğini açıklamıştır. Merry (2009) de bu görüşü paylaşarak, vatanserverlik değerinin birçok kişi için farklı anlamlar taşıdığını belirtmiştir. Son olarak Chua ve Sim (2017), yapmış oldukları çalışmada vatanserverlik değerinin uzun bir tarihsel geçmişe sahip olduğunu ve anlamının zaman içinde değiştirdiğini savunmuşlardır. Bu nedenle mevcut araştırmada vatanserverlik değerine ilişkin birbirinden farklı metaforların ortaya çıkması şaşırtıcı değildir.

Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler vatanserverlik değerini daha çok; “Sevgi” ($f=38$), “Saygı” ($f=24$), “Yardımserverlik” ($f=24$), “Atatürk” ($f=21$), “Asker” ($f=16$), “Bayrak” ($f=15$), “Dostluk” ($f=15$), “Anne” ($f=13$), “Vatanı Korumak” ($f=13$), “Arkadaş” ($f=13$), “Ordu” ($f=12$), “Baba” ($f=11$), “Vatanı Sevmek” ($f=10$), “Aile” ($f=8$) ve “Ağaç” ($f=8$) metaforları ile açıklamışlardır. Bu sonuçlar literatürde vatanserverlik ve onunla ilişkili olan kavramlar (vatan, vatandaşlık) üzerine yapılan metaforik algı araştırmaları (Akyol, 2016; Bilginer, 2019; Boğazlıyan ve Yılmaz, 2018; Çelikkaya ve Seyhan, 2017; Gömleksiz ve Öner, 2016; Kılcan, 2013; Özkan ve Taşkın, 2014; Sağdıç ve İlhan 2018; Sarıbaş ve Akça, 2020; Türküresin, 2018; Yaşaroğlu ve Biçer, 2020) sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Öte yandan, mevcut araştırmada elde edilen metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde, öğrencilerin vatanserverlik değerine ilişkin algılarının tamamının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Gömleksiz ve Cüro (2011), Gömleksiz ve Öner (2016), Özkan ve Taşkın (2014) ve Türküresin’in (2018) çalışmalarında da vatanserverlik değeri ve onunla ilişkili (vatan) kavramlara yönelik öğrencilerin olumlu düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir. Sağdıç ve İlhan (2018) ise öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmada katılımcıların neredeyse tamamının olumlu algılara sahip olduğu, ancak 1 katılımcının olumsuz algıya sahip olduğu sonucuna varmışlardır. Bu konuda Schatz ve Staub (1997), yapmış oldukları çalışmada vatanserverliğin olumlu ya da olumsuz yönlerine dikkat çekmiş ve bireylerin olumlu vatanserverlik tutumlarını

geliştirebilmeleri için eğitimin oldukça önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Araştırmada öğrencilerin vermiş olduğu metafor ifadeleri doğrultusunda oluşturulan temaların sıklık (f) değerlerine bakıldığında en fazla metafor içeren temanın “Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik” ($f=119$) teması olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Uzunöz ve Akça'nın (2020) lise öğrencileri ile yapmış olduğu metafor çalışmasında da en fazla metafor içeren tema olarak yine değerlerle ilgili “Sevgi Olarak Vatanseverlik” temasının ön plana çıktığı görülmektedir. Öte yandan, Avcı'nın (2015) sosyal bilgiler öğretmenleri ve 7.sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğretmenler, vatanseverlik değerini çalışkanlık, sorumluluk, fedakârlık, bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı, doğa sevgisi, doğal ve kültürel mirasa duyarlılık ve dürüstlük değeri ile ilişkilendirmişlerdir. Öğrenciler ise fedakârlık, çalışkanlık, bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı değerleri ile ilişkilendirmişlerdir. Elde edilen bu sonuçlar değerler arasında metaforik algı yönünden bir benzerlik olduğu düşüncesini destekleyebilir. Mevcut araştırmada, Değerler Arası İlişki Olarak Vatanseverlik teması, öğrencilerin vatanseverlik değerini yine başka bir değere benzeterek açıklamaya çalıştıklarını ifade etmektedir. Kendi içerisinde ise sıklık (f) sırasına göre kişiye ait değerleri ifade eden “Bireysel Değerler” ($f=77$), topluma ait değerleri ifade eden “Toplumsal Değerler” ($f=30$) ve ahlaka uygun değerleri ifade eden “Ahlaki Değerler” ($f=12$) olmak üzere üç alt kategoriye ayrılmıştır.

Bireysel Değerler kategorisine bakıldığında; öğrencilerin, vatanseverlik değerini, “Sevgi” ($f=38$), “Saygı” ($f=24$) ve “Dostluk” ($f=15$) metaforları ile açıkladıkları görülmektedir. Bu sonuçlar, Avcı'nın (2015) sosyal bilgiler öğretmenleri ve 7.sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla, Özkan ve Taşkın'ın (2014) ortaokul öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma sonuçlarıyla ve Yaşaroğlu ve Biçer'in (2020) ilkökul öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Söz konusu bu çalışmalarda öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin önemli metaforlarından birinin de “Sevgi” metaforu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Bilginer'in (2019) 7. sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada sevgi değerine yönelik “Anne Sevgisi” metaforunun ön plana çıktığı; Çelikkaya ve Seyhan'ın (2017) ortaokul öğrencileri ile vatan kavramına yönelik yapmış oldukları çalışmada da yine sevgi değerine yönelik “Evlat Sevgisi” metaforunun kullanıldığı görülmektedir. Son olarak Atalay ve Durdukoca (2018), öğretmen adaylarının manevi değerlere ilişkin metaforları üzerine yapmış oldukları çalışmada da en fazla “Sevgi” metaforu

ifade edilmiştir. Toplumsal Değerler kategorisine bakıldığında; öğrencilerin, vatanserverlik değerini, “Yardımserverlik” ($f=24$), “Çevreye Duyarlılık” ($f=3$) ve “Sorumluluk” ($f=3$) metaforları ile açıkladıkları görölmektedir. Bu sonuçlar, Boğazlıyan ve Yılmaz’ın (2018) 8. sınıf öğrencileri ile vatandaşlık kavramı üzerine yapmış oldukları araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Söz konusu araştırmada öğrencilerin vatandaşlık kavramına ilişkin olarak ifade ettikleri metaforların “sorumluluk” değeri ekseninde şekillendiği görölmektedir. Ayrıca, Avcı’nın (2015) sosyal bilgiler öğretmenleri ve 7.sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada da katılımcıların vatanserverlik değerini “Sorumluluk” değeri ile ilişkilendirdikleri görölmektedir. Bu temada üçüncü sırada yer alan Ahlaki Değerler kategorisinde ise öğrenciler vatanserverlik değerini “Fedakârlık” ($f=6$), “Dürüstlük” ($f=3$) ve “Merhametlilik” ($f=3$) metaforları ile ilişkilendirmişlerdir. Benzer şekilde Kılcan’ın (2013) 8.sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada “fedakarlık” değeri eksenli 22 metafor tespit edilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin vermiş olduğu metafor ifadeleri doğrutusunda oluşturulan ikinci tema “Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanserverlik” ($f=110$) temasıdır. Sosyal Yaşam ve Çevre Olarak Vatanserverlik teması, öğrencilerin vatanserverlik değerini sosyal yaşamlarından ve çevrelerinde gördükleri canlı veya cansız varlıklara benzeterek açıkladıklarını ifade etmektedir. Kendi içerisinde sıklık (f) sırasına göre insanın canlı varlıklarla ve diğer insanlarla olan etkileşimini içeren “Canlı Varlıklar ve İnsan İlişkileri” ($f=81$) ve insanların cansız varlıklar ve çevre unsurlarıyla olan etkileşimlerini ifade eden “Cansız Varlıklar ve Çevre Unsurları” ($f=29$) kategorisi olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır. Canlı Varlıklar ve İnsan İlişkileri kategorisine bakıldığında; öğrencilerin, vatanserverlik değerini, “Anne” ($f=13$), “Arkadaş” ($f=13$), “Baba” ($f=11$), “Aile” ($f=8$), “Ağaç” ($f=8$), “Kardeş” ($f=7$), “Hayvanlar” ($f=6$), “Öğretmen” ($f=4$), “Millet” ($f=4$), “Bebek” ($f=3$), “Çiçek” ($f=2$) ve “Toplum” ($f=2$) metaforları ile ifade ettikleri görölmektedir. Bu sonuçlar; Akyol’un (2016) 6. sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla, Bilginer’in (2019) 7. sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla, Boğazlıyan ve Yılmaz’ın (2018) 8. sınıf öğrencileri yapmış oldukları çalışma sonuçlarıyla, Gömlüksiz ve Öner’in (2016) ortaokul (5, 6 ve 7) öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma sonuçlarıyla, Özkan ve Taşkın’ın (2014) 6. sınıf öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma sonuçlarıyla, Sağdıç ve İlhan’ın (2018) öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışma sonuçlarıyla, Sarıbaş ve Akça’nın (2020) lise öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma

sonuçlarıyla, Türküresin'in (2018) ortaokul öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla, Yaşaroğlu ve Biçer'in (2020) ilkokul öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Söz konusu bu çalışmalarda da katılımcılar tarafından ifade edilen “Anne, Baba, Kardeşlik, Millet, Aile” gibi metaforların ön plana çıktığı görülmektedir. Cansız Varlıklar ve Çevre Unsurları kategorisine bakıldığında ise öğrencilerin, vatanseverlik değerini, “Evimiz” ($f=6$), “Toprak” ($f=6$), “Sütunlar” ($f=5$), “Güneş” ($f=4$), “Okul” ($f=3$), “Yurdumuz” ($f=3$) ve “Yaşadığımız Yer” ($f=2$) metaforları ile ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar literatürde yer alan araştırma sonuçlarıyla (Gömlüksiz ve Öner, 2016; Özkan ve Taşkın, 2014; Sağdıç ve İlhan, 2018; Sarıbaş ve Akça, 2020; Türküresin, 2018) benzerlik göstermektedir. Söz konusu bu araştırmalarda da katılımcılar tarafından ifade edilen “Ev” metaforunun benzer şekilde ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca, Özkan ve Taşkın'ın (2014) yapmış oldukları çalışmada “Güneş” metaforunun katılımcılar tarafından ön plana çıkarılması mevcut araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Araştırmada öğrencilerin vermiş olduğu metafor ifadeleri doğrultusunda oluşturulan üçüncü tema “Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanseverlik” ($f=104$) temasıdır. Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanseverlik teması, öğrencilerin vatanseverlik değerini daha çok Türk toplumuna özgü millî unsurlara benzeterek açıkladıklarını ifade etmektedir. Bu tema, kendi içerisinde sıklık (f) sırasına göre insanın bir ulusa ait olma duygusunu ve o ulusa önemli hizmetleri olan karakterleri ön plana çıkaran “Milî Kimlik ve Kahramanlık” ($f=80$) ve ulusal simgeler ile sosyal birlikteliği vurgulayan “Millî Semboller ve Toplumsal Birlik” ($f=24$) kategorisi olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır. Millî Kimlik ve Kahramanlık kategorisine bakıldığında öğrencilerin, vatanseverlik değerini, “Atatürk” ($f=21$), “Asker” ($f=16$), “Vatanı Korumak” ($f=13$), “Ordu” ($f=12$), “Şehitler” ($f=7$), “Ölüm” ($f=4$), “Vatanı için Savaşmak” ($f=3$), “Vatanı Satmamak” ($f=2$) ve “Türkçülük” ($f=2$) metaforları ile ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara benzer şekilde; Akyol'un (2016) 6. sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada “Atatürk, Şehit ve Savaş” metaforlarının, Avcı'nın (2015) sosyal bilgiler öğretmenleri ve 7.sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada “Vatanı Korumak” metaforunun, Çelikkaya ve Seyhan'ın (2017) ortaokul öğrencileri ile vatan kavramına yönelik yapmış oldukları çalışmada “Asker ve 15 Temmuz Şehitleri” metaforlarının, Kılcan'ın (2013) 8.sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada “Asker ve Atatürk” metaforlarının ve

son olarak Türküresin'in (2018) ortaokul öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada "M. Kemal Atatürk" metaforunun ifade edilmesi mevcut araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Millî Semboller ve Toplumsal Birlik kategorisine bakıldığında ise öğrencilerin, vatanserverlik değerini, "Bayrak" ($f=15$), "Birlik ve Beraberlik" ($f=4$), "Polis" ($f=3$) ve "23 Nisan" ($f=2$) metaforları ile açıkladıkları görülmektedir. Bu sonuçlara paralel bir şekilde Akyol (2016), Türküresin (2018), Özkan ve Taşkın'ın (2014) yapmış oldukları çalışmalarda da "Bayrak" metaforunun katılımcılar tarafından ifade edilmesi mevcut araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Araştırmada öğrencilerin vermiş olduğu metafor ifadeleri doğrultusunda oluşturulan dördüncü ve son tema ise "Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik" ($f=24$) temasıdır. Bakioğlu ve Kurt (2009) öğretmenler ile yapmış oldukları çalışmada vatanserverliğin bir duygu olduğunu ve bu nedenle öğretmenlerin öğrencilerin duygusal yönlerine hitap etmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Mevcut çalışmada, Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanserverlik teması ise öğrencilerin vatanserverlik değerini bireysel veya toplumsal duygular yardımıyla açıkladıklarını ifade etmektedir. Araştırmada en düşük sayıda metafor barındıran bu tema, kendi içerisinde sıklık (f) sırasına göre insanın bir topluma yönelik duygularını ifade eden "Toplumsal Duygu Unsurları" ($f=13$) ve insanın bireysel duygularını ifade eden "Kişisel Duygu Unsurları" ($f=11$) kategorisi olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır. Toplumsal Duygu Unsurları kategorisine bakıldığında öğrencilerin, vatanserverlik değerini, "Vatanı Sevmek" ($f=10$) ve "Milleti Sevmek" ($f=3$) metaforları ile açıkladıkları görülmektedir. Son olarak Kişisel Duygu Unsurları kategorisine bakıldığında ise öğrencilerin, vatanserverlik değerini, "Aşk" ($f=5$), "Kalp" ($f=3$) ve "İnsanı Sevmek" ($f=3$) metaforları ile ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Türküresin'in (2018) ortaokul öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada; Özkan ve Taşkın'ın (2014) 6. sınıf öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada; Sağdıç ve İlhan'ın (2018) sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmada vatan kavramına ilişkin "Kalp" metaforunun katılımcılar tarafından ifade edildiği görülmektedir. Bu durum mevcut araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Özetle, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin vatanserverlik değerine ilişkin algılarının metaforlar aracılığı ile incelendiği bu araştırma sonucunda sıklık (f) sırasına göre Değerler Arası İlişki Olarak Vatanserverlik, Sosyal Yaşam

ve Çevre Olarak Vatanseverlik, Millî Kimlik ve Toplumsal Bağlar Olarak Vatanseverlik ve Kişisel ve Toplumsal Duygu Olarak Vatanseverlik olmak üzere 4 tema ve bu temalarda yer alan benzersiz 46 olmak üzere toplamda 357 metafor belirlenmiştir. En çok tekrar eden metaforlar sıklık (*f*) sırasına göre Sevgi, Saygı, Yardımseverlik, Atatürk, Asker, Bayrak, Dostluk, Anne, Vatanı Korumak, Arkadaş, Ordu, Baba, Vatanı Sevmek, Aile ve Ağaç metaforlarıdır. Çalışmada elde edilen metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde ise öğrencilerin vatanseverlik değerine ilişkin algılarının tamamının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma grubunun çoğunluğunu Suriye uyruklu öğrencilerin oluşturduğu sınıflarda elde edilen sonuçlar, literatürde yer alan benzer çalışmaların bulguları ile benzerlik göstermektedir. Metaforların benzerliği ve genellikle olumlu ifadelerin vatanseverlik değeri ile ilişkilendirilmesi noktasında uyrukları veya hedef grubu ne olursa olsun kişilerin benzer metaforlar üretmiş olması, incelenen değerlerin evrensel bir niteliğe sahip olduğunu ve her ülke vatandaşı için geçerli olabileceğini ortaya koymaktadır. Mevcut araştırmanın sonuçları bu konuda yeni çalışmalar yapılması için bir kaynak oluşturabilir. Araştırmada elde edilen tüm bu bulgular ışığında öğrencilerin vatanseverlik değerine yönelik algılarının daha etkili ve kapsamlı bir biçimde ortaya çıkarılması için alanda yapılacak metafor araştırmalarının artarak devam etmesi gerektiği önerilebilir. Esasen metaforlar, bir kavramın nasıl anlamlandırıldığını ortaya çıkarmak için güçlü araçlardır. Farklı etnik grupların veya kültürlerin yaşadığı toplumumuzda bölgelerin vatanseverlik anlayışlarını ortaya çıkarmak için bu teknikten yararlanılabilir. Ayrıca, metaforlar sosyal bilgiler dersi ve bu ders kapsamında verilen değerler eğitimi alanında etkin bir şekilde kullanılabilir. Kavramlar üzerine inşa edilen bir ders olarak kabul edilebilen sosyal bilgiler dersinde kavram öğretimi sonrasında nasıl anlamlar uyandırdığına ilişkin etkili tekniklerden birisi metaforlardır. Aynı şekilde kazandırılmaya çalışılan değerlerin de zihinlerde nasıl canlandırıldığını ortaya çıkarmak için mevcut çalışmanın benzeri çalışmalara başvurulabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazar 1: %60

Yazar 2: %40

Çıkar Çatışması

Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı: Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzin Bilgisi

Etik değerlendirmeyi yapan kurulun adı: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Etik inceleme karar tarihi: 03.05.2024

Etik değerlendirme belgesi yayın numarası: 9 Sayılı Toplantı/ 6 No.lu karar

Finansman: Bu araştırma herhangi bir fon almamıştır.

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayınlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen verilerin daha sonrasında talep üzerine temin edilebileceğini beyan ederiz.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı: Yazma yardımı için yapay zekânın kullanılmadığını beyan ederiz.

Extended Summary

Introduction

From the past to the present, nations have needed well-educated citizens who are loyal to their country and homeland to maintain their existence and functioning. As in many historical events such as the protection of borders, the acquisition of new lands, or the liberation of lands from enemy occupation, individuals with national and moral values have been necessary for nations to increase their competitiveness or to maintain their existence in unity and solidarity. Citizens' loyalty and love for their country are extremely important for the survival of that country. Well-educated, patriotic citizens make significant

contributions to the progress of their countries by actively participating in the political, social, and economic life of their nations.

There are many studies in the national and international literature on metaphor, which has been used as a research tool that has become increasingly important in the field of education and training in recent years. In these studies, it is seen that metaphor studies were conducted for concepts or phenomena such as “national value, peace, teaching, learning, student, teacher, school, geography, inspection, sociology, world, tourism, administrator, knowledge, culture”. However, a limited number of studies were found in the literature on the value of “Patriotism”, which is the subject of the current study, or concepts related to it (Homeland, Citizenship). In most of these studies, it is seen that the study group consists of individuals outside of secondary school (Secondary, High School, and Higher Education) or is limited to a single grade (for example, only 7th grade). In this respect, it is thought that the current study will contribute to the literature. The purpose of the current research is to reveal middle school students’ who are 5th, 6th, 7th, and 8th grade perceptions of patriotism through metaphors. The problem of the research is “What are the perceptions of middle school students about the value of patriotism”.

Method

This study was conducted in the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 272 (male: 123, female: 149) secondary school students (male: 123, female: 149) studying in a public school in the center of Kilis province in the second semester of the 2023-2024 academic year. The research data were collected with the “Data Collection Form through Metaphors” prepared by the researchers by taking the expert opinion of the metaphor studies in the literature. The research data were collected face-to-face by the researchers at a public school in the center of Kilis province in the second semester of the 2023-2024 academic year. The inductive analysis method was used in data analysis. To increase the reliability of the data obtained, the data were analyzed by the researchers at separate times by discovering codes and themes. Afterwards, the codes and themes obtained were compared. The researchers reached a common decision by conducting scientific discussions on the codes and themes with different views.

Findings

In this section, the findings obtained within the framework of the problem statement of the study are presented. In the study, middle school students' metaphorical perceptions of the value of patriotism were analyzed by inductive analysis method and gathered under 4 themes: "Patriotism as a Relationship between Values", "Patriotism as Social Life and Environment", "Patriotism as National Identity and Social Ties" and "Patriotism as Personal and "Social Emotion". Each theme has its own subcategories. As a result of the answers given by the students, 75 unique metaphors were identified, totaling 385. However, in the inductive analysis, metaphors that repeated at least 2 or more times were taken into consideration. In this respect, there are 46 unique metaphors, 357 in total. In this study, in which a total of 272 students participated, the total number of metaphors was higher than the number of students in the study because some students wrote more than one metaphor.

Discussion, Conclusion, and Suggestions

In this study, perceptions of middle school 5th, 6th, 7th, and 8th grade students about the value of patriotism were examined through metaphors. As a result of the research, according to the order of frequency (f), 4 themes, namely "Patriotism as a Relationship between Values" ($f=119$), "Patriotism as Social Life and Environment" ($f=110$), "Patriotism as National Identity and Social Ties" ($f=104$) and "Patriotism as Personal and Social Emotion" ($f=24$), and a total of 357 metaphors, including 46 unique metaphors in these themes, were determined. This may be due to the wide scope of patriotism value. According to the results of the research, students mostly defined the value of patriotism as; "Love" ($f=38$), "Respect" ($f=24$), "Benevolence" ($f=24$), "Atatürk" ($f=21$), "Soldier" ($f=16$), "Flag" ($f=15$), "Friendship" ($f=15$), "Mother" ($f=13$), They explained it with the metaphors of "Protecting the Homeland" ($f=13$), "Friend" ($f=13$), "Army" ($f=12$), "Father" ($f=11$), "Loving the Homeland" ($f=10$), "Family" ($f=8$) and "Tree" ($f=8$). These results are similar to the results of metaphorical perception studies on patriotism and related concepts (homeland, citizenship) in the literature.

When the metaphors obtained in the study and their justifications were analyzed, it was concluded that all of the students' perceptions of the value of patriotism were positive. The results obtained in the classes where the majority of the study group consisted of Syrian students are similar to the findings in the literature. This situation reveals that the value examined has a universal characteristic and can be valid for citizens of every country. The results of the current study may constitute a source for new studies on this subject. In light of all these findings obtained in the study, it can be suggested that the metaphors are powerful tools for revealing how a concept is understood. In our society, which encompasses different ethnic groups and cultures, this technique can be utilized to uncover the understanding of patriotism in various regions. In addition, metaphors can be used effectively in the field of social studies course and values education given within the scope of this course.

Kaynakça

- Akyapı, G. (2019). *Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin padişah ve cumhurbaşkanı kavramlarına yönelik algıları: Metaforik bir çalışma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Akyol, Y. (2016). Ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin vatanserverlik değerine ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (7), 19-32.
- Alger, C. L. (2009). Secondary teachers' conceptual metaphors of teaching and learning: Changes over the career span. *Teaching and Teacher Education*, 25(5), 743-751.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 53-57.
- Arslan, M.M., ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Atalay, T. D., ve Durdukoca, Ş. F. (2018). Öğretmen adaylarının değerlere ilişkin metaforları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 894-923.
- Avcı, A. A. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde vatanserverlik değerinin kazandırılmasına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Avcı, E. K. Avcı, A. A., ve İbret, B. Ü. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin vatanserverlik değerinin kazandırılmasına yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 16(4), 1558-1574.
- Aydın, F., ve Ünaldı Eser, Ü. (2010). Coğrafya öğretmen adaylarının coğrafya kavramına ilişkin algılarının metaforlar yardımıyla analizi. *International Online Journal of Educational Sciences (IOJES)*, 2(2), 600-622.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler Dergisi (KUYEB)*, 10(3), 1313-1322.
- Aydın, İ. H. (2006). Bir felsefî metafor "yolda olmak". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6(1), 9-22.

- Bakioğlu, A., ve Kurt, T. (2009). Öğretmenlerin demokrasi vatandaşlık ve vatanseverlik algılarının nitel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19-39.
- Bar-Tal, D. E., ve Staub, E. E. (1997). *Patriotism: In the lives of individuals and nations*. Nelson-Hall Publishers.
- Beldağ, A. Özdemir, Ü., ve Nalçacı, A. (2016). Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersindeki değerlerin kazanılma düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum İli Örneği) /Investigation of the level of gaining of the values in the seventh grade social studies curriculum against several var. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3).
- Ben-Porath, S. (2007). Civic virtue out of necessity: Patriotism and democratic education. *Theory and Research in Education*, 5(1), 41-59.
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education. *International journal of educational research*, 50(3), 153-158.
- Bilginer, R. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin vatanseverlik değerine yönelik algılarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Boğazlıyan, B., ve Yılmaz, A. (2018). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin vatandaşlık üzerine metaforik algıları. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1), 70-89.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29, 431-444.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2023). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Chua, S., and Sim, J. B. Y. (2017). Postmodern patriotism: teachers' perceptions of loyalty to singapore. *Asian Education and Development Studies*, 6(1), 30-

43.

- Creswell, J. W., ve Creswell, J. D. (2021). *Araştırma tasarımı—nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları / Research Design—Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (E. Karadağ, Çev.). Nobel Yayın.
- Creswell, J.W., ve Plano Clark, V.L. (2020). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*. (Çev. Y. Dede ve S. B. Demir (eds)). Anı Yayıncılık.
- Çelikkaya, T., ve Seyhan, O. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Evrensel Değerlere İlişkin Algıları: Metafor Analizi. *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, 5(4), 958-977.
- De Guerrero, M. C., ve Villamil, O. S. (2002). Metaphorical conceptualizations of ESL teaching and learning. *Language teaching research*, 6(2), 95-120.
- Doğan, Ö. F. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik metaforik algıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Duran, Y. (2018). *Ortaöğretim öğrencilerinin vatan kavramına ilişkin algılarının metaforla belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Ercan, R. (2015). Yetişkinlerde yurtseverlik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(3).
- Faiz, M., Turan, S., ve Avcı, E. K. (2021). Sınıf eğitimi öğretmen adaylarının vatanserverlik değerine ilişkin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 67-87.
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of pragmatics*, 34(1), 1-14.
- Gömlüksiz, M. N., ve Cüro, E. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 95-134.
- Gömlüksiz, M. N., ve Öner, Ü. (2016). Ortaokul öğrencilerinin vatan kavramına ilişkin metaforik algılar. *Electronic Turkish Studies*, 11(2).

- Halstead, J. M., and Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge journal of education*, 30(2), 169.
- Inbar, D. E. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational research*, 38(1), 77-92.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının “öğretmenlik” kavramına ilişkin metaforları/Visual arts teacher candidates’ metaphors related to concept of” teaching”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 471-484.
- Karabulut, G. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin demokratik vatandaş kavramına bakış açılarının metaforlar yoluyla incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Karagözoğlu, N. (2018). The use of the life stories of female heroes to be gained the value of patriotism in social studies courses. *International journal of Field Education*, 4(2), 97-110.
- Kararırmak, Ö., ve Güloğlu, B. (2012). Metafor: Danışan ve psikolojik danışman arasındaki köprü. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(37), 122-135.
- Kılcan, B. (2013). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kovecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford university press.
- Lakoff, G., ve Johnson, M. (2010). *Metaforlar-hayat, anlam ve dil*. Paradigma.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa delta pi record*, 41(4), 172-175.
- Merry, M. S. (2009). Patriotism, history and the legitimate aims of American education. *Educational Philosophy and Theory*, 41(4), 378-398.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr>

- Özden, Ş. N., ve Meydan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının barış değerine yönelik metaforik algıların değerlendirilmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 2(1), 1-23.
- Özkan, R., ve Taşkın, M, A. (2014). İlköğretim öğrencilerinin vatan olgusuna ilişkin algılarının belirlenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, XVII, 889-906.
- Primoratz, I. (2002, December). Patriotism: A Deflationary View. *In Philosophical Forum*, 33(4).
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Saban, A. (2008a). İlköğretim 1. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi ve kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Sağdıç, M., ve İlhan, G. O. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “vatan” kavramına ilişkin metaforik algıları. *International Journal Of Geography And Geography Education*, (38), 104-118.
- Sarıbaş, M., ve Akça, D. (2020). Ortaöğretim coğrafya dersi (9., 10., 11. ve 12. sınıflar) öğretim programında vatanserverlik değeri ve bu değere ilişkin öğrenci metaforları. *Kapadokya Coğrafya Dergisi*, (2).
- Schatz, R. T., and Staub, E. (1997). Manifestations of blind and constructive patriotism: Personality correlates and individual–group relations. In D. Bar-Tal & E. Staub (Eds.), *Patriotism: In the lives of individuals and nations* (pp. 229–245). Nelson-Hall Publishers.
- Shaw, D. M., Barry, A., and Mahlios, M. (2008). Preservice teachers’ metaphors of teaching in relation to literacy beliefs. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 14(1), 35-50.
- Şavuk, A. (2022). *Metafor konusunda yapılmış tezlerin betimsel analizi: YÖK veri tabanı örnekleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Tarhan, E. (2019). *Vatandaşlık bağlamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının vatanseverlik tutumları ve görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.
- Turan, S., ve Aktan, D. (2008). Okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- Türk Dil Kurumu. (2024). Güncel Türkçe sözlük, “değer”. [http; www.tdk.gov.tr](http://www.tdk.gov.tr)
- Türk Dil Kurumu. (2024). Güncel Türkçe sözlük, “vatanseverlik”. [http; www.tdk.gov.tr](http://www.tdk.gov.tr)
- Türküresin, H. E. (2018). Ortaokul öğrencilerinin vatan kavramına ilişkin algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2018(10), 30-41.
- Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2012). *Değerler eğitimi*. Pegem Akademi.
- Uyan Dur, B. İ. (2016). Metafor ve ekslibris. *EX-LIBRIST-Uluslararası Ekslibris Dergisi*, 3(5), 122-128.
- Uzunöz, A., ve Akça, D. (2020). Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin vatanseverlik kavramına ilişkin algıları: Metafor Analizi. *Kapadokya Coğrafya Dergisi*, 2(1).
- Westheimer, J. (2006). Politics and patriotism in education. *Phi Delta Kappan*, 87(8), 608-620.
- Yaşaroğlu, C., ve Biçer, R. (2020). İlkokul öğrencilerinin kök değerlere ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *International Journal Of Social And Humanities Sciences Research (Jshsr)*, 7(52), 996-1005.
- Yazıcı, F. (2009). *Yurtseverlik eğitimi: sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin tutum ve algılarına yönelik bir çalışma (Tokat İli Örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

- Yazıcı, S., ve Yazıcı, F. (2010). Yurtseverlik eğitimi: tarih ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin algı, tutum ve eğitimsel uygulamalarına yönelik bir araştırma. *Journal Of International Social Research*, 3(10).
- Yıldırım, A., ve Şimşek H. (2021), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. G., ve Demirel, M. (2021). Değerler eğitimine yönelik bir model önerisi: değer içselleştirme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 943-993.
- Yıldırım, S. G. (2019). *Değerler eğitimine yönelik bir model önerisi: değer içselleştirme* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Yıldız, R. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin vatanserverlik ve sosyal bilgiler derslerinde vatanserverlik eğitimi hakkındaki görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.